

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/121/2023
Identifikačné číslo spisu:	3103899934
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3103899934.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke W. Š., narodenej XX. O. XXXX, naposledy bytom J., D. XX, zomrelej XX. O.Á. XXXX, o návrhu navrhovateľa O. Š., narodeného XX. A. XXXX, zomrelého X. F. XXXX, na prejednanie novoobjaveného dedičstva, za účasti dedičov 1/ O. Z., narodeného X. L. XXXX, J., S. XXXX/X, 2/ D.Í. K.X., narodenej XX. A. XXXX, B. E. K., Z. G. XXXX/XXX, 3/ A. B. I., narodenej XX. O. XXXX, J. - časť D., Ž. XXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Zemkom, Trenčín, M. Hricku 1832/30, 4/ C. A., narodenej XX. E. XXXX, J. - časť D., F. XXX/XX, 5/ A. Š., narodeného XX. A. XXXX, J., G. XXXX/XX, 6/ O. Š., narodeného X. A. XXXX, J. - časť Y, B. G. XXX/XX, 7/ K. Š., narodenej XX. F. XXXX, J., D. XXX/XX, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 23D/154/2003, o dovolaní dedičky 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 7. decembra 2022 sp.zn. 5CoD/4/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo 7. decembra 2022 sp. zn. 5CoD/4/2022 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 11. novembra 2017, č. k. 23D/154/2003-307 vo výroku I. určil všeobecnú cenu majetku poručiťky sumou 110,44 eura, výšku dlhov 0,- eur a čistú hodnotu dedičstva 110,44 eura, výrokom II. potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičom podľa výšky ich dedičských podielov tak, že nehnuteľnosti vedené v k.ú. D. na LV č. XXXX pod B1 v 16/60-inách ako parcely registra „E“ č. XXXX, LV č. XXXX pod B2 v 10/74-inách ako parcely registra „E“ č. XXXX, LV č. XXXX pod B12 v 1 -ici ako parcely registra „C“ č. XXX/X, č. XXX/X, č. XXX nadobúdajú dedičia: O. Š. v podiele 1/4-ina, O. Z., D. K., obaja v podiele 1/8-ina, C. Š., A. B. I., C. A., A. Š., O. Š. a K. Š. každý v podiele 1/12-ina. Výrokom III. priznal súdnej komisárke O. B. W. odmenu vo výške 23 eur a náhradu hotových výdavkov vo výške 18,37 eura, spolu s DPH vo výške 49,64 eura. Výrokom IV. upravil dedičov, aby do 3 dní od právoplatnosti uznesenia uhradili súdnej komisárke priznanú odmenu a náhradu hotových výdavkov - každý z dedičov pomernú časť zodpovedajúcu zákonnému dedičskému podielu.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že pôvodné dedičské konanie bolo vedené na Štátnom notárstve v Trenčíne pod č. D 144/64, uznesenie vo veci nadobudlo právoplatnosť 7. marca

1964. Poručiiteľka nezanechala závet. V čase smrti ako jediný dedič zo zákona prichádzal do úvahy brat poručiiteľky F. Š., ktorému bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva a ktorý zomrel XX. A. XXXX. Poručiiteľkinými dedičmi zo zákona v tretej zákonnej dedičskej skupine sú O.E. Š. - synovec v podiele 1-ina, právom nebohej netere W. Z., O. Z. a D. K. každý v podiele 1/8-iny, právom dedenia po nebohom synovcovi O. Š., C. Š.K., A. B. I. a C. A. každý v podiele 1/12-ina a tiež právom nebohého synovca O. Š., A. Š., O. Š.K. a K. Š. každý v podiele 1/12-ina. Súd prvej inštancie na základe listinných dôkazov vykonal súpis majetku poručiiteľky a určil všeobecnú hodnotu majetku poručiiteľky sumou 110,44 eura, výšku dlhov dedičstva sumou 0 eur a čistú hodnotu dedičstva sumou 110,44 eura. Dedičia neuzatvorili dohodu na notárskom úrade, a preto súd v zmysle § 175q ods. 1 písm. d) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičom podľa ich dedičských podielov. O odmene notára rozhodol podľa § 13, § 18 ods. 1 vyhl. č. 31/93 Z.z. v znení neskorších predpisov s tým, že na základe tohto uznesenia vykoná Okresný úrad Trenčín zápis v katastri nehnuteľností formou záznamu podľa bodu II. tejto verejnej listiny.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie dedičky 3/ uznesením zo 7. decembra 2022, sp. zn. 5CoD/4/2022 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičom podľa výšky ich dedičských podielov tak, že nehnuteľnosti vedené v k.ú. D. na LV č. XXXX pod pod B1 v 16/60-inách ako parcely registra „E“ č. XXXX, LV č. XXXX pod B2 v 10/74-inách ako parcely registra „E“ č. XXXX, LV č. XXXX pod B12 v 1 -ici ako parcely registra „C“ č. XXX/X, č. XXX/X, č. XXX nadobúdajú dedičia: O. Š.K. v podiele 1/4-ina, O. Z., D. K., A. B. I., C. A. každý v podiele 1/8-ine, A. Š., O. Š.K. a K. Š. každý v podiele 1/12-ina.

2.1. Odvolací súd preskúmal odvolacie námietky zo strany dedičky 3/ a dospel k záveru, že tieto nie sú dôvodné. Podstata odvolacej námietky zo strany dedičky spočívala v zahrnutí jej nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, k.ú. D. do dedenia. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie správne vychádzal pri svojom rozhodnutí ohľadom majetku z tohto listu vlastníctva predloženého príslušnou správou katastra, pretože z ust. § 70 ods. 1 zák.č. 162/95 Z.z. o správe katastra v znení neskorších predpisov vyplýva, že údaje z katastra uvedené v § 7 tohto zákona sú hodnoverné pokiaľ sa nepreukáže opak. List vlastníctva je tak verejnou listinou, ktorú sú povinní účastníci akceptovať tak, ako bola vydaná. Prípadné chyby v liste vlastníctva, ak by aj boli zistené, resp. účastníkmi namietané, nie je možné opravovať v zmysle § 164 OSP, keďže sa nejedná o zrejmu nesprávnosť, chyby v písaní, počítaní a aj takúto zrejmu nesprávnosť je súd povinný rešpektovať. Vychádzajúc z obsahu listu vlastníctva č. XXXX, kat. úz. D., parcely registra C č. XXX/X o výmere 161 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parcela č. XXX/X o výmere 237 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parcela č. XXX o výmere 374 m² - záhrada (všetky nachádzajúce sa v intraviláne obce) patria do podielového spoluvlastníctva poručiiteľky v podiele 1-ica. Správne tak bolo v napadnutom uznesení pojaté do dedičstva po poručiiteľke W. Š.K. 1-ica týchto nehnuteľností. Pokiaľ má dedička za to, že predmetný list vlastníctva nezodpovedá skutočnosti, nezostáva jej nič iné ako domáhať sa svojich nárokov prostredníctvom určovacej žaloby na súde, avšak v rámci dedičského konania aj prípadné pochybenie pri vystavovaní listu vlastníctva nie je možné napravnovať a je potrebné z takýchto listov vlastníctva, ktoré sú ako verejné listiny záväzné vychádzať.

2.2. Záverom odvolací súd konštatoval, že potom ako bolo vydané rozhodnutie súdu prvej inštancie, v čase doručovania tohto uznesenia, dňa XX. E. XXXX dedička po poručiiteľke C. Š. zomrela. Dedičské konanie síce nebolo v čase rozhodovania odvolacieho súdu skončené, avšak ako dedičia po zomrelej dedičke prichádzajú do úvahy jej dcéry B. I. a C. A., ktoré sú dedičkami aj v dedičskom konaní po poručiiteľke W. Š.. S prihliadnutím na tú skutočnosť, že právna nástupkyňa po poručiiteľke, C. Š. zomrela po vydaní rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné napadnuté uznesenie zmeniť a upraviť výšky dedičských podielov tak, že podiel C. Š., ktorá patrí k okruhu zákonných dedičov po poručiiteľke prejde na jej dedičky - dcéry B. I. a C. A.. Čo sa týka okruhu majetku aktív a pasív, tieto zostávajú nezmenené a odvolací súd ich v celom rozsahu prevzal do svojho rozhodnutia. Odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie aj vo vzťahu k úprave dedičov ohľadom platenia odmeny a hotových výdavkov notárky ako súdnej komisárky v časti týkajúcej sa C. Š. tak, že jej povinnosť rozdelil medzi dedičky A. B. I. a C. A..

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dedička 3/ (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie,

pripustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Namietala porušenie zásady predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktoré vidí v nerešpektovaní rozhodnutia Okresného súdu Trenčín, sp.zn. 3D/1756/98 zo dňa 15. februára 2001, na základe ktorého časť nehnuteľností, ktoré boli zahrnuté aj do dedičstva po poručiťelke W. Š. už bola prejednaná v rámci dedičského konania po poručiťelovi O. Š.. Nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, k.ú. D. nadobudli v rovnakom diele pozostalá manželka C. Š., dcéra B. I. a dcéra C. A.. Podľa dovolateľky rozhodnutia súdov nižších inštancií boli vydané v rozpore s elementárnymi zásadami spravodlivosti, keď ten istý súd rozhodol dvakrát v tej istej veci (najprv uznesením zo dňa 15. februára 2001 a následne uznesením zo dňa 11. novembra 2021) diametrálne odlišne, bez toho, aby bolo prv vydané uznesenie akýmkoľvek iným rozhodnutím zrušené. Dovolaťelka nerozumie, prečo konajúci súd nerešpektujúci zásadu res iudicata, opätovne zahrnul do dedičskej podstaty po poručiťelke nehnuteľnosti, ktoré už boli prv prededené po O. Š. a ktoré nadobudli dedičia v zmysle uznesenia Okresného súdu Trenčín zo dňa 15. februára 2001. Dovolaťelka má za to, že v prejednávanej dedičskej veci bolo potrebné vyriešiť právne spornú otázku, tak ako to predpokladá ustanovenie § 192 a nasl. zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Keďže rozhodnutie o dedičskom práve záviselo od zistenia sporných skutočností, súd mal odkázať uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Súd tak podľa dovolateľky pri rozhodovaní o dedičstve nepostupoval v zmysle kogentných ustanovení CMP. Dovolaťelka tiež namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, keďže v odôvodnení svojho rozhodnutia „sa súd riadne nevysporiadala s právne spornou otázkou“.

4. Dedičia, ktorí dovolanie nepodali sa k dovolaniu dedičky 3/ písomne nevyjadrili.

5. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 396 ods. 1 CMP konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po nadobudnutí účinnosti nových civilných procesných kódexov, na dovolacie konanie sa preto vzťahuje procesná úprava účinná od 1. júla 2016.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom [§ 429 ods. 2 písm. b) CSP], v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť, čo je jeho povinnosťou vyplývajúcou priamo z ustanovenia § 161 ods. 1 s použitím § 438 CSP.

8. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

9. Podľa § 161 ods. 1 a 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

10. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, ktorú má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP), ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí

konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP). Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

11. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita /spôsobilosť na práva a povinnosti/ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár Praha: C. H. Beck, 2016, s. 223). Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana (účastník konania) nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Ustanovenie § 63 ods. 1 CSP treba vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 227). Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore vydá súd podľa § 63 ods. 2 CSP bezodkladne po skončení konania o dedičstve, avšak vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

12. V súlade s prechodným ustanovením § 396 ods. 1 CMP, v danom prípade odvolací súd konal a rozhodoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, za účinnosti ktorého platilo, že kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať. Konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr (§ 103, § 107 ods. 1, ods. 3 OSP). Nová procesná úprava s účinnosťou od 1. júla 2016 namiesto pojmu „spôsobilosť byť účastníkom konania“ síce používa pojem „procesná subjektivita“, ide však o obsahovo totožnú procesnú podmienku, naviazanú na hmotnoprávnu spôsobilosť subjektu na práva a povinnosti, skúmanie ktorej je povinnosťou súdu v každom štádiu konania.

13. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že navrhovateľ O. Š.K. zomrel dňa X. F. XXXX, t.j. v priebehu odvolacieho konania, ktorú skutočnosť však odvolací súd nezohľadnil a vo veci rozhodol uznesením zo 7. decembra 2022. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ v čase rozhodovania odvolacieho súdu procesnou subjektivitou (resp. spôsobilosťou byť účastníkom konania podľa § 19 OSP) nedisponoval. Pokiaľ odvolací súd považoval navrhovateľa za účastníka konania, vykazuje jeho postup a rozhodnutie znaky procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. b) CSP, na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ. Uvedená vada zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale tiež jeho opodstatnenosť.

14. Nakoľko odvolací súd konal s navrhovateľom, ktorý však nebol nositeľom procesnej subjektivity (ani spôsobilosti na právne úkony), dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec za účelom odstránenia uvedeného procesného pochybenia mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu a skutočnosť, že vec sa vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia dovolacích námietok dedičky 3/.

16. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací

súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.